

Beskrivning av området och skälen för beslutet

Karsefors ligger i den naturgeografiska regionen Södra Hallands kustland på gränsen mellan slätten och mellanbygden. Omgivningarna utgörs till största delen av ett öppet jordbrukslandskap förutom i öster där skog tillstöter.

Markerna har sin historia som inägomark till byarna Lejeby, Ysby och Hov och brukades som äng och betesmark. Upphörd hävd har gjort att busk- och trädskiktet slutit sig alltmer.

Området sträcker sig på ömse sidor utmed Lagans gamla åfåra. Skogar med mycket höga naturvärden av olika slag är ett signum för området. Variationen i området är slående med ömsom ädellövskogar ömsom betesmarker. Norra delen ligger på den ö som uppstod vid kraftverksbygget då en ny kanal och damm grävdes. Hasselrik ekskog dominerar med påfallande inslag av död ved av bl a asp. Blockrika marker med inslag av källdråg och kärr utgör intressanta miljöer för bland annat mossor. I väster har betesdjuren skapat mosaikartad trädklädd betesmark med öppna gläntor och trädgrupper. Träd- och buskslagsvariationen är påfallande med ek, ask, alm, lind, lönn, klibbal, grova sälgar, rönn, björk olvon, fläder, slån, berberis och hassel. Men mest anmärkningsvärt är den rikliga förekomsten av hagtorn i trädformat. Motsvarigheter till dessa är i Halland få.

Praktiskt taget all skog på Lagans södra strand utmed hela objektet är nyckelbiotop. Yppigast är partiet mellan Karsefors och festplatsen vid Uddekulla där skogen till stora delar har en orörd prägel. Jättelika ekar (med rik förekomst av bl.a. grå skårelav), askar och lindar växlar med likaledes högvuxna aspar, alar, fågelbär etc. Grova lågor, högstubbar och gamla träd finns här i sådan mängd att skogen närmast ter sig urskogsliknande. Buskskiktet är rikt med bl.a. hassel, skogstry och hagtorn. Fältskiktet är för halländska förhållanden mycket rikt, t.ex. påträffas lungört, skogsbingel, underviol, trolldruva och vätteros. Området är ett av de mest intressanta för kärlväxter i lövskogar i länet. Även andra organismgrupper, som t.ex. landsnäckor, svampar och fåglar, finns här i stor artrikedom. Österut förekommer blandädellövskogar av lind, ask och ek tillsammans med klibbalskogar som växer utmed Lagan. Mossfloran är artrik, och i området har noterats bland annat de rödlistade arterna rikkärrskapania och atlantsäckmossa. Bland lavar kan den rödlistade örlaven nämnas.

Lövskogsmiljöer av detta slag intill rinnande sötvatten utgör förnämliga biotoper för fågellivet. Fiskgjuse, mindre hackspett, stenknäck, kungsfiskare, forsärla ses i området eller i omgivningarna då och då.

Att Lagan, som i högsta grad är reglerad, rinner genom området höjer naturvärdet för ovannämnda organismgrupp fåglar, men har även betydelse för tex bottenlevande fauna. Utmed stranden i söder löper en välfrekventerad och

uppskattad vandringsled där närheten till vatten betyder mycket för naturupplevelsen.

Sammantaget utmärker sig Karsefors i många olika avseenden bland annat med avseende på intressanta artlistor inom organismgrupperna fåglar, kärlväxter, mossor, lavar, insekter och landsnäckor. Ädellövlundar med ek, lind och ask tillsammans med hävdade ädellövmiljöer med rika buskskikt och strandnära klubbalskogar är högt värderade skogsmiljöer. I dagsläget har inte mindre än 34 rödlistade och 80 regionalt intressanta arter noterats. Ett rikt friluftsliv har potential att utvecklas än mer.

Få skogliga ingrepp har skett, troligtvis på grund av ett lågt skogsbruksintresse av vattenkraftsaktörerna och privata markägare som huvudsakligen brukat jordbruksmark. Det som kan hota värdena är bl.a. avverkning, dikning och annan negativ förändring av hydrologin, spridning av främmande trädslag, igenväxning av hävdgynnade miljöer, exploatering samt fragmentering av biotoperna. Även exploateringar strax utanför reservatets gränser kan i vissa fall vara negativa för natur- eller upplevelsevärden.

Då ett rationellt skogsbruk inte är förenligt med bevarandet av arterna i området behövs någon form av långsiktigt skydd. Eftersom området dessutom kräver en del skötsel- och restaureringsinsatser och skötselplan därför behövs, är naturreservat den lämpligaste skyddsformen.

Ur ett svenskt och internationellt perspektiv har Halland och Sverige ett ansvar att bevara vissa skogar. Ädellövskogar, strandlövnaturskogar och triviallövskogar med ädellövinslag är skogstyper som finns i Karsefors och är utpekade som särskilda ansvarsbiotoper för länet i strategin för formellt skydd av skog i Hallands län.

Syfte

Syftet med reservatet är att bevara och utveckla den biologiska mångfald som är knuten till områdets värdefulla mosaik av äldre ädellövskog, sumpskogar, artrika busk- och fältskikt, hagmarksmiljöer samt vattenmiljöer med höga naturvärden. Reservatet ska bidra till att de inom området förekommande naturtyperna som ingår i EU:s art- och habitatdirektiv bevaras i gynnsam bevarandestatus i den biogeografiska regionen. Särskilt viktigt att värna är gamla och grova ädellövträd, döda träd, rika brynmiljöer, naturlig hydrologi samt hotade och sällsynta arter. Syftet är även att skapa möjligheter för arter att sprida sig inom och mellan reservat och nyckelbiotoper i trakten.

Förekommande ekosystem och biologisk mångfald ska i huvudsak bevaras och utvecklas genom intern dynamik och andra naturliga processer samt genom hävd eller skötselinsatser som efterliknar hävd.

Syftet med naturreservatet är också att stödja allmänhetens möjligheter till friluftsliv och naturupplevelser. Besökare ska kunna se, uppleva och lära från områdets typiska livsmiljöer, arter och historia. Reservatet ska också främja forskning, vetenskapliga studier och inventeringar med syftet att öka kunskapen om t ex hotade arter, skogsdynamik, naturvårdsbiologi och skötselmetoder.

Syftet ska nås genom att:

- land- och vattenmiljöerna skyddas mot exploatering.
- delar av området hålls öppet t. ex. genom bete, röjningar och stubbskottsbruk eller liknande skötsel.
- igenväxta delar av området restaureras till hagmarker av hög biologisk kvalitet.
- ekar får utvecklas fritt utan konkurrens från intillväxande träd och buskar.
- i övriga delar ska området till större delen utvecklas fritt så att mängden död ved och inslaget av död ved och gamla lövträd och tallar kan öka.
- området hålls fritt från gran och sykomorlön.
- informationsmaterial och anläggningar för friluftslivet hålls i ordning och utvecklas.
- nya kunskaper om hotade och hänsynskrävande arter och naturtyper, inom ramen för gällande beslut enligt 7 kap.4-6 §§ miljöbalken, ska beaktas i den löpande skötseln av reservatet.

Föreskrifter

Med stöd av 7 kap. 5 § miljöbalken (MB), om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden inom reservatet, är det utöver vad som annars gäller förbjudet att:

1. uppföra byggnad eller annan anläggning,
2. uppföra mast eller antenn, anlägga luft- eller markledning,
3. anlägga väg,
4. borra, spränga, schakta, gräva, ta bort eller tillföra grus och sten, markbearbeta eller bedriva täkt,
5. uppföra stängsel eller hägnad,
6. dika, dikesrensa, dämna eller utföra annan åtgärd som kan påverka områdets hydrologi,
7. anordna upplag, tippa eller fylla ut,
8. förvara, hantera eller sprida kalk, gödsel, bekämpningsmedel eller andra kemikalier,
9. avverka, gallra, röja, föryngra skog, röja siktgator, så in växter eller på annat sätt påverka vegetationen,
10. utan Länsstyrelsens tillstånd ta bort eller flytta dött träd eller vindfälle från åfåran
11. ta bort, flytta eller upparbeta dött träd eller vindfälle eller grövre grenar utanför åfåran
12. plöja, harva eller på annat sätt bryta vegetationstäcket,
13. ta bort eller skada stengärdesgård eller odlingsröse,
14. framföra motordrivet fordon, förbudet gäller ej jakträttsinnehavare vid uttransport av fällt vilt,
15. sätta upp tavla, affisch skylt eller göra inskrift samt
16. stödutfodra vilt.

För att tillgodose syftet med reservatet förpliktigas med stöd av 7 kap. 6 § MB ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheten tåla åtgärder inom området enligt följande:

17. utmärkning av naturreservatets gränser enligt Naturvårdsverkets anvisningar,
18. anläggning och underhåll av parkeringsplats och anordningar för friluftslivet, t ex markerade stigar, grindar, informationsskyltar (Bilaga 3d) och hängbroar som placeras någonstans över den gamla åfåran,
19. bete och stängsling i hela reservatet,
20. avverkning, gallring, röjning och föryngringsåtgärder i hela reservatet,
21. veteranisering och skapande av död ved samt upplägg av faunadepåer i hela reservatet,
22. igenläggning av diken och liknande återställning av hydrologin i reservatets landdelar,
23. undersökningar och dokumentation av mark, vatten samt växt- och djurliv i hela reservatet,

Med stöd av 7 kap. 30 § MB, om rätten att färdas och vistas i reservatet, är det utöver vad som annars gäller förbjudet att:

24. skada levande eller döda stående eller liggande träd och buskar,
25. skada, plocka eller samla in växter. Plockning av bär eller matsvamp och enstaka växter är dock tillåten,
26. inplantera för området främmande växt- eller djurarter,
27. sätta upp tavla, affisch, skylt eller göra inskrift,
28. framföra motordrivet fordon,
29. cykla,
30. elda annat än på anvisade platser,
31. medföra okopplad hund,
32. utan Länsstyrelsens tillstånd samla in insekter, spindlar, snäckor och andra ryggradslösa djur. Enstaka exemplar får dock samlas in under förutsättning att det inte bryter mot fridlysningsbestämmelserna och att fällor inte används,
33. utan Länsstyrelsens tillstånd anordna lägerverksamhet eller tävlingar samt
34. utan Länsstyrelsens tillstånd genomföra vetenskapliga undersökningar som strider mot föreskrifterna.

Ovanstående föreskrifter ska inte utgöra hinder för:

- förvaltaren av naturreservatet att vidta de åtgärder som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet och som framgår av föreskrifterna 17-23,
 - genomförande av åtgärder som gynnar organismer knutna till strömmande vatten, såsom ökad och naturlig vattenföring i åfåran,
 - markägaren till Hov 2:20, 2:45 och Uddekulla 1:1 att hålla åkerkanterna fria från utväxande grenar och kvistar,
 - gällande rättigheter inom området t ex servitut, ledningsrätt, nyttjanderätt och vägrätt. Samråd ska dock ske med Länsstyrelsen före åtgärder. Vid akuta åtgärder p g a skador på ledningar eller andra anläggningar ska rättighetshavaren istället omgående informera Länsstyrelsen om de åtgärder som vidtagits,
 - underhåll av befintliga vägar,
 - markägare att utföra de åtgärder som krävs för anläggande, drift eller underhåll av kraftverk i Karsefors enligt vid var tid gällande tillstånd. Vid sådana åtgärder inom naturreservatets gränser ska samråd ske med Länsstyrelsen.
-
- markägarna till Hov 2:20 och Hov 2:45 har rätt att underhålla förekommande täckdiken/dräneringar som avvattnar den intilliggande åkern.
 - markägaren till Hov 3:48 att nyttja och underhålla den brunn som finns på dennes fastighet.
 - markägare till Hov 2:20 att ha kvar den elstation som idag finns nära strandkanten. Markägaren har även rätt att underhålla den elkabel som hör till elstationen.
 - markägare till Hov 2:20 att med traktor lägga eller gräva ner vattenslang/rör intill markerad promenadstig (basväg) i nordsydlig riktning från kyrkan ner mot Lagan. Nedgrävning av slang ska ske i samråd med Länsstyrelsens reservatsförvaltare.
 - Ysbys Hembygdsförening att årligen arrangera evenemang knutna till Forsasöndagen. Föreningen får då röja vegetation, bedriva caféverksamhet och sätta upp staket. Detta får endast ske i ett område alldeles vid forsen.

Upplysningar

Länsstyrelsen vill upplysa om att föreskrifterna om rätten att färdas och vistats i reservatet (med stöd av 7 kap. 30 § MB) gäller oberoende av om beslutet överklagas.

Länsstyrelsen erinrar om att även andra lagar, förordningar och föreskrifter än reservatsföreskrifterna gäller för området. Av särskild betydelse för syftet med reservatet eller som ett komplement till föreskrifterna är bland andra:

2 kap 1, 6-8 § § kulturminneslagen (1988:950)

De fasta fornlämningar som återfinns inom reservatet är skyddande enligt lag. Det är förbjudet att utan tillstånd rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller genom bebyggelse, plantering eller på annat sätt ändra eller skada en fast fornlämning. Riksantikvarieämbetet och länsstyrelsen får vidta de åtgärder som behövs för att skydda, vårda och undersöka en fast fornlämning.

7 kap 27-29 § miljöbalken, Natura 2000

Det krävs tillstånd för att vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön inom ett Natura 2000-område. Detta gäller även åtgärder som utförs utanför det aktuella området, om det får effekter inom området.

7 kap 13-18 §§ miljöbalken, strandskyddsbestämmelser

Strandskyddsområde berör de delar av reservatet som ligger inom 100 meter från de bäckar som genomkorsar reservatet. Strandskyddsbestämmelsernas syfte är att trygga förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv samt att bevara goda livsvillkor på land och i vatten för djur- och växtlivet. Åtgärder som kan skada eller motverka syftet med strandskyddet är förbjudna.

11 kap. Miljöbalken, vattenverksamhet, samt lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet. Med vattenverksamhet avses bland annat uppförande, ändring, lagning och utrivning av dammar, bortledning av vatten från eller grävning och rensning av vattenområden samt andra åtgärder i vattenområden om åtgärden syftar till att förändra vattnets djup eller läge. Även åtgärder som utförs för att avvattna mark eller som utförs för att sänka eller tappa ur ett vattenområde eller skydda mot vatten, när syftet med åtgärden är att varaktigt öka en fastighets lämplighet för ett visst ändamål är att betrakta som vattenverksamhet (markavvattning).

Fridlysta arter

Många arter är fridlysta enligt Artskyddsförordningen (2007:845) 4-9§§. Det innebär att djuren och växterna inte får skadas eller störas, och i många fall även att fortplantningsområden och viloplatsar är skyddade. Alla fåglar, groddjur, kräldjur, fladdermöss samt orkidéer är fridlysta, och dessutom ett urval av andra organismer. Flodpärlmussla är fredad enligt förordningen om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen (SFS 1994:1716).

Uppgifter om reservatet

Namn	Karsefors	
Kommun	Laholm	
Församling	Laholms församling (norr om Lagan) och Ränneslöv-Ysby (söder om Lagan)	
Areal	73,8 hektar varav 62,1 ha är landareal	
Lägesbeskrivning	Ca 5 km sydost om Laholm	
Mittkordinater SWEREF 99 TM	X: 383921, Y: 6263162	
Naturgeografisk region	Södra Hallands kustland region 10	
Fastigheter och markägare	Hov 2:20	Hans Arne Henriksson och Åsa Sjunnesson, Laholm
	Hov 2:45	Christer Larsson, Laholm
	Hov 3:48	Håkan Larsson, Laholm
	Hov 3:49	Staten genom Naturvårdsverket
	Lejeby 1:19	Statkraft Sverige Vattendel 3 AB, Stockholm
Marksamfälligheter	Lejeby 3:36	Lennart Rohlin, Lund
	Uddekulla 1:1	Hans Gunnar Engaard, Laholm
	Hov s:9, s:10	dike
Servitut (Rättigheter inom området)	Brödåkra s:1 och Lejeby s:5, s:6, s:7 och s:8	väg
	Se bilaga 4, Fastighetsförteckningen	
Avtalsservitut (under upprättande)	Hov 3:48	stig
Avtalsservitut	Belastar Lejeby 1:19 Härskande Hov 3:49	väg och parkeringsplatser
Natura 2000-beteckning	Karsefors SE 0510168	
Förvaltare	Länsstyrelsen	

Intresseprövning

Länsstyrelsen anser, vid en intresseprövning enligt 7 kap 25 § miljöbalken, att val av område, reservatets omfattning och föreskrifternas utformning i detta beslut innebär en rimlig balans mellan de värden som skall skyddas och det intrång detta innebär för enskilds rätt att använda mark och vatten.

Förenlighet med andra områdesbestämmelser, planer och miljömål

Karsefors med omgivning är riksintresse för naturvård och kulturminnesvård (MB 3 kap.6 §). EU-kommissionen har beslutat att området utgör ett särskilt bevarandeområde - Karsefors SE 051 0168, enligt rådets direktiv (92/43/EEG) om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter och ingår därmed i nätverket Natura 2000. I beslut och skötselplan har Länsstyrelsen beaktat de värden som varit grund för att området ingår i Natura 2000-nätverket och skötselplanen har utformats i överensstämmelse med bevarandeplanen för Natura 2000-området.

Reservatsbildningen bidrar till att uppnå miljömålen ”Levande skogar”, ”Ett rikt växt- och djurliv” samt ”Ett rikt odlingslandskap”.

Reservatsbeslutet är förenligt med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap MB.

Beslutet strider inte mot kommunens översiktsplan 2003 (antagen 2004).
Naturreservatet ligger utanför detaljplanerat område.

Ärendets handläggning

De höga naturvärdena i Karseforsområdet har sedan länge varit kända för Länsstyrelsen. Senare inventeringar av olika organismgrupper har styrkt detta. Länsstyrelsen lät värdera fastigheterna 2002 varefter förhandlingar har förts med markägarna. Intrångsavtal och köpavtal har därefter slutits med 6 av 7 markägare medan förhandling fortfarande sker med återstående markägare.

Ett förslag till beslut och skötselplan utarbetades av Länsstyrelsen och sakägarna förelades 2012-03-19 att, enligt 24§ förordningen om områdesskydd, inkomma med synpunkter på förslaget. Samtidigt skickades förslaget på remiss till Laholms kommun, Hallands Botaniska förening, Hallands Naturskyddsförening, Jägareförbundet Halland, Naturskyddsföreningen i Södra Halland, Polismyndigheten i Hallands län, Skogsstyrelsen, Trafikverket och Ränneslöv-Ysbys församling och Ysbys hembygdsförening.

Yttranden har inkommit i ärendet från Laholms kommun, Jägareförbundet Halland, Skogsstyrelsen, Hallands Botaniska förening, Statkraft, E.ON och

Trafikverket, se sammanställning av synpunkterna samt Länsstyrelsens ställningstagande i Bilaga 5.

Detta beslut har fattats av landshövding Lars-Erik Lövdén. I beslutet deltog även länsråd Lisbeth Schultze och naturvårdsdirektör Marie Björkman.

I ärendet deltog länsfiskekonsulent Peter Norell, antikvarie Bo Strömberg, planarkitekt Josefine Carlsson, lantbruksdirektör Stefan Samuelsson, länsjurist Ulf Ståhl och naturvårdshandläggare Monica Mathiasson som också var föredragande.

Lars-Erik Lövdén
landshövding

Monica Mathiasson
naturvårdshandläggare

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, se Bilaga 6.

Bilagor

- 1 Skötselplan
- 2 Förteckning över rödlistade och andra intressanta arter
- 3 Kartor
 - a. översiktskarta,
 - b. skogstypskarta
 - c. skötselkarta 1 och 2
 - d. karta för friluftslivet
 - e. Natura 2000-habitat
- 4 Fastighetsförteckning inkl Rättigheter inom området
- 5 Synpunkter på förslaget samt Länsstyrelsens ställningstagande
- 6 Beslut om kungörelsedelgivning samt upplysning om överklagande